

Голові разової спеціалізованої вченої ради
PhD 12709
Маріупольського державного університету
д.е.н., доценту, професору кафедри економіки
та міжнародних економічних відносин
Панченку Володимирі Григоровичу

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата економічних наук, доцента
Шкурат Марії Євгенівни
на дисертаційну роботу
Воскобойника Дмитра Васильовича
на тему «Трансформація зайнятості населення в контексті
цифровізації економіки України»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
за спеціальністю 051 «Економіка»

Актуальність теми дослідження та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами

В умовах становлення цифрової економіки та посилення впливу інформаційно-комунікаційних технологій на всі сфери суспільного життя трансформація зайнятості населення набуває особливої актуальності. Сучасна економіка дедалі більше набуває ознак цифрової, що супроводжується корінними змінами у способах взаємодії економічних агентів, трансформацією бізнес-процесів і соціально-трудових відносин. Перехід до цифрової економіки є закономірним етапом розвитку суспільства, що обумовлює модернізацію зайнятості та глибокі структурні зрушення на ринку праці. Водночас ці процеси супроводжуються низкою суперечливих тенденцій, зокрема скороченням традиційних робочих місць, підвищенням вимог до професійних навичок і необхідністю постійного навчання й адаптації працівників до нових умов.

Додаткового загострення проблематика зайнятості набуває в Україні під впливом глобальних і національних викликів – інтенсивних міграційних процесів, соціально-економічної нестабільності та наслідків воєнних подій. За таких умов особливого значення набуває забезпечення ефективного використання трудового потенціалу, підвищення якості робочої сили та її відповідності сучасним цифровим вимогам.

З огляду на вищезазначене, тема дисертаційної роботи Д.В. Воскобойника, в якій запропоновано комплекс практичних рекомендацій щодо трансформації зайнятості населення в контексті цифровізації економіки України з метою забезпечення сталого розвитку національної економіки, є дуже актуальною.

Дослідження виконано відповідно до напрямів науково-дослідних тем Маріупольського державного університету: кафедри економіки праці «Світовий ринок праці в умовах глобальних трансформацій економічного розвитку» (номер

державної реєстрації 0122U201429), в рамках якої автором досліджено вплив глобальних чинників на трансформацію зайнятості населення; кафедри економіки та міжнародних економічних відносин «Економічна безпека країн Європи в умовах сучасних глобальних трансформацій» (номер державної реєстрації 0124U001500), у рамках якої здійснено порівняльний аналіз складових державної політики у сфері зайнятості з підходами МОП.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність

Вивчення дисертаційної роботи дозволяє визначити теоретико-методологічні положення, практичні висновки і рекомендації, які характеризуються науковою новизною, сформульовані дисертантом самостійно, відображають його науковий внесок у розвиток теоретико-методологічних основ дослідження зайнятості населення та розробки науково-практичних рекомендацій щодо регулювання трансформації зайнятості в умовах цифровізації економіки України.

Основні положення, викладені в рамках визначення напрямів регулювання трансформаційної зайнятості населення з урахуванням викликів цифровізації економіки України, ґрунтуються на систематизації теоретико-методологічних основ дослідження процесів трансформації зайнятості населення в умовах цифровізації економіки та глибокому соціально-економічному аналізі трансформацій в сфері зайнятості населення України з урахуванням цифровізаційних змін в економіці.

Проведене дослідження ґрунтується на використанні загальнонаукових і спеціальних методів, що підтверджують високий рівень оволодіння методологією наукової діяльності: діалектичного підходу, методів наукового узагальнення, аналізу та синтезу, порівняльного й статистичного аналізу, прогнозування, економетричного моделювання та інших інструментів наукового пізнання.

Інформаційною базою дослідження виступили нормативно-правові документи України з питань регулювання зайнятості населення, дані Державної служби статистики України, аналітичні матеріали ООН, МОМ, МОП, монографічні та періодичні наукові видання, результати власних досліджень автора.

Наукова новизна положень і результатів, одержаних особисто здобувачем та поданих на захист

Наукова новизна проведеного дослідження Д.В. Воскобойника полягає у поглибленні теоретико-методологічних основ дослідження зайнятості населення і розробці науково-практичних рекомендацій щодо регулювання трансформацій зайнятості в Україні з урахуванням проявів цифровізації економіки.

До найбільш суттєвих наукових результатів, що розкривають особистий внесок автора у розробку досліджуваної проблеми та характеризують новизну роботи, належать наступні:

збагачено понятійно-категорійний апарат дослідження зайнятості населення, зокрема надано авторські визначення понять «*трансформація зайнятості*», «*трансформаційна зайнятість*»;

поглиблено теоретико-методологічні основи дослідження зайнятості, а саме з урахуванням багатовимірності процесу трансформації зайнятості, зумовленого одночасною дією глобальних та локальних чинників, запропоновано *класифікацію проявів трансформації зайнятості* за шістьма ознаками: характером змін, формою організації праці, технологічним виміром, соціально-інституційними наслідками, структурними зрушеннями, напрямками впливу;

розвинуто концептуальні основи регулювання зайнятості населення, зокрема запропоновано *концептуальний підхід до визначення складових трансформації зайнятості*, що поєднує сукупність рівнів її реалізації, проявів, видів, типів й етапів, які є основою для модернізації політики регулювання зайнятості;

удосконалено теоретико-прикладні засади регулювання зайнятості населення згідно з сучасними рекомендаціями МОП через обґрунтування доцільності та розробку *комплексного підходу до формування національної політики зайнятості в Україні* – концептуальної рамки щодо узгодження різних напрямів державної політики (економічної, промислової, соціальної, демографічної, міграційної, інклюзивної), що має реалізовуватись в контексті людиноцентричного підходу та сприяти підвищенню показників конкурентоспроможності країни;

розроблено *структурно-функціональну модель регулювання трансформаційної зайнятості в Україні*, що відображає комплексний підхід до управління з урахуванням особливостей розвитку країни в сучасних умовах через виокремлення обумовлюючої, функціональної та результуючої складових;

запропоновано *концептуальний алгоритм формування цифрової міграційної інфраструктури в Україні* – інструмент проактивної політики регулювання зайнятості, що передбачає логічну послідовність етапів (підготовчий, розробки та пілотування, масштабування й оцінювання, інтеграції при постійному моніторингу та гарантуванні безпеки), з метою об'єднання різних цифрових сервісів у цілісну національну екосистему управління мобільністю людського капіталу в контексті трудоресурсного забезпечення економіки.

Значущість результатів дослідження для науки і практики, рекомендації щодо їх використання

Практичне значення дисертаційної роботи полягає в тому, що її результати виступають основою формування організаційно-економічних засад регулювання трансформації зайнятості населення з урахуванням проявів цифровізації економіки України. Рекомендації та пропозиції, викладені в дисертації, впроваджено на державному, регіональному та виробничому рівнях, зокрема в практичну діяльність Державного центру зайнятості (довідка № 33/10/11428-25 від 08.12.2025 р.), Івано-Франківської торгово-промислової палати (довідка № 305/01/07-16-1 від 21.11.2025 р.), ГО «Офіс міграційної політики» (довідка № 73/5 від 07.08.2025 р.), Асоціації «Всеукраїнська асоціація компаній з міжнародного працевлаштування» (довідка № 126/2-10 від 16.07.2025 р.).

Крім цього, теоретико-методологічні здобутки та практичні напрацювання за результатами дослідження використовуються у навчальному процесі

Маріупольського державного університету при викладанні дисциплін «Державне регулювання зайнятості», «Цифрові трансформації трудових ресурсного забезпечення економіки» (довідка № 01-25/04 від 12.01.2026 р.).

Особистий внесок здобувача

Основні положення дисертаційної роботи, висновки та практичні рекомендації щодо використання одержаних результатів оприлюднено автором у наукових публікаціях. Основні ідеї, положення та результати наукового дослідження пройшли апробацію на міжнародних, всеукраїнських конференціях і круглих столах. Всього Д.В. Воскобойником опубліковано 23 наукові роботи загальним обсягом 6,9 д.а. (особисто автору належить 4,2 д.а.) серед яких 6 статей у наукових фахових виданнях України (з них 2 одноосібні) та 16 публікацій у матеріалах міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференцій та круглих столів.

З наукових праць, що опубліковано у співавторстві, в дисертації використано ті ідеї та положення, які є результатом власних розробок автора, що конкретизовано у списку публікацій. Зміст анотації відтворює основні положення дослідження. Порушень академічної доброчесності не виявлено.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації

1. У дисертаційній роботі автор детально аналізує зміст і складові категорій «зайнятість» (п. 1.1), «трансформація» (п.1.2), а також «цифрова економіка» (п. 1.3). Також доцільною, на наш погляд, в контексті тематики дослідження була б деталізована систематизація підходів щодо вивчення «цифровізації зайнятості» із можливим виокремленням авторського визначення саме цієї дефініції.

2. У третьому розділі автором запропоновано формування цифрової міграційної інфраструктури як чинника сприяння зайнятості населення України в сучасних умовах (с. 176-184). Обґрунтовано, що цей підхід є багатоаспектним та виокремлено пріоритетний напрям реалізації – трудові ресурсне забезпечення економіки з акцентуванням уваги на проактивній політиці зайнятості (с. 180). Висновки автора були б ще більш вагомими та аргументованими, якби дослідження містило б більше прикладів інших країн щодо впровадження зазначених інфраструктурних компонент, відповідні методологічні підходи тощо.

3. Результати дослідження набули б ще більшої значущості, якби автор додав до п. 2.1 аналітичні матеріали щодо зайнятості населення на цифрових платформах протягом останніх років, зокрема щодо залученості українців для такої форми зайнятості.

4. У контексті дослідження трансформацій у сфері зайнятості населення з урахуванням цифровізаційних змін в економіці України (п. 2.1), роботу можна було б дещо розширити шляхом включення результатів диференційованого аналізу змін на ринку праці. Зокрема, аналіз впливу цифровізації на зайнятість у розрізі груп працівників залежно від рівня їх кваліфікації – із виокремленням сегментів низькокваліфікованої та висококваліфікованої праці – міг би сприяти більш глибокому відображенню структурних зрушень в сфері зайнятості та додатково посилити обґрунтованість отриманих висновків.

5. У переліку основних напрямів національної політики зайнятості в Україні, зокрема в межах забезпечення макроекономічної та секторальної узгодженості (п. 3.2, с. 175), автором визначено «інвестиційну підтримку галузей із високою трудомісткістю». Водночас зазначене положення потребує додаткового уточнення, з огляду на сучасні тенденції цифровізації та автоматизації економіки, які, як правило, спрямовані на зниження трудомісткості виробництва. У цьому контексті доцільно конкретизувати, які саме галузі маються на увазі, а також яким чином запропонований підхід узгоджується із загальним вектором технологічного розвитку та структурних змін на ринку праці.

Наведені зауваження не знижують загальну позитивну оцінку здійсненого дослідження, зокрема його практичної цінності.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Д.В. Воскобойника є завершеною кваліфікаційною науковою працею, що містить конкретні наукові результати, які дозволяють вирішити важливе наукове завдання щодо розвитку теоретико-методологічних основ дослідження зайнятості населення та розробки науково-практичних рекомендацій стосовно регулювання трансформації зайнятості в умовах цифровізації економіки України.

За своєю актуальністю, ступенем новизни й обґрунтованості, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертаційна робота Д.В. Воскобойника на тему «Трансформація зайнятості населення в контексті цифровізації економіки України» відповідає галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» та спеціальності 051 «Економіка», вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами) та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р., а її автор – Дмитро Васильович Воскобойник – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка».

Офіційний опонент:
завідувач кафедри міжнародних
економічних відносин
Донецького національного
університету імені Василя Стуса,
кандидат економічних наук, доцент

Марія ШКУРАТ